

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 12. januarja 2023 *

„Predhodno odločanje – Državne pomoči – Člen 107(1) PDEU – Nacionalna ureditev, ki javnemu subjektu nalaga obveznost, da se oskrbuje pri proizvajalcih električne energije iz obnovljivih virov po višji ceni, kot je tržna – Neizplačilo dela zadevne pomoči – Zahtevki za nadomestilo, ki sta ga ta proizvajalca vložila pri javnem organu, ki je ločen od tistega, ki je načeloma na podlagi te nacionalne ureditve to pomoč dolžan izplačati, in katerega proračun je namenjen le zagotovitvi njegovega delovanja – Nova pomoč – Obveznost priglasitve – Pomoč *de minimis* – Uredba (EU) št. 1407/2013 – Člen 5(2) – Kumulacija – Upoštevanje zneskov pomoči, ki so že bili prejeti v referenčnem obdobju na podlagi navedene nacionalne ureditve“

V združenih zadevah C-702/20 in C-17/21,

katerih predmet sta predloga za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ju je vložilo Augstākā tiesa (Senāts) (vrhovno sodišče, Latvija) z odločbama z dne 18. decembra 2020 in 7. januarja 2021, ki sta na Sodišče prispeli 22. decembra 2020 in 11. januarja 2021, v postopku

„DOBELES HES” SIA (C-702/20),

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (C-17/21),

ob udeležbi

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija,

Ekonomikas ministrija,

Finanšu ministrija,

„GM” SIA,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, L. Bay Larsen, podpredsednik, A. Prechal, K. Jürimäe, L. S. Rossi, predsednice senatov, L. Arastey Sahún, predsednik senata, M. Ilešič, J.-C. Bonichot (poročevalec), N. Piçarra, I. Jarukaitis, A. Kumin, N. Jääskinen, N. Wahl, M. Gavalec, sodniki, in O. Spineanu-Matei, sodnica,

generalni pravobranilec: A. Rantos,

* Jezik postopka: latvijščina.

sodni tajnik: C. Di Bella, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 29. marca 2022,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za SIA „DOBELES HES“ in SIA „GM“ J. Vaits,
- za Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija E. Bergmane, I. Birziņš, J. Miķelsons in A. Ozola,
- za latvijsko vlado E. Bārdiņš, J. Davidoviča, I. Hūna in K. Pommere, agenti,
- za nemško vlado J. Möller, A. Hoesch in R. Kanitz, agenti,
- za špansko vlado M. J. Ruiz Sánchez, agentka,
- za nizozemsko vlado M. K. Bulterman in M. A. M. de Ree, agentki,
- za Evropsko komisijo A. Bouchagiar, G. Braga da Cruz, I. Naglis in I. Rubene, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 14. junija 2022

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predloga za sprejetje predhodne odločbe se nanašata na razlago člena 107(1) PDEU, člena 108(3) PDEU, Uredbe Komisije (EU) št. 1407/2013 z dne 18. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 [PDEU] pri pomoči *de minimis* (UL 2013, L 352, str. 1) in Uredbe Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 [PDEU] (UL 2015, L 248, str. 9).
- 2 Ta predloga sta bila vložena v okviru dveh sporov, in sicer med družbama „DOBELES HES“ SIA in „GM“ SIA (v nadaljevanju skupaj: tožeči stranki v postopkih v glavni stvari) na eni strani ter Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (komisija za regulacijo javnih služb, Latvija) (v nadaljevanju: regulativni organ) na drugi strani v zvezi z določitvijo cene, ki jo za odkup električne energije plača pooblaščen distribucijsko podjetje, po prenizki tarifi za obdobje od 1. marca 2006 do 30. novembra 2007 v primeru družbe DOBELES HES in za obdobje od 1. marca 2006 do 30. septembra 2008 v primeru družbe GM.

Pravni okvir

Pravo Unije

Pogodba o pristopu in Akt o pristopu

- 3 Pogodbo med Kraljevino Belgijo, Kraljevino Dansko, Zvezno republiko Nemčijo, Helensko republiko, Kraljevino Španijo, Francosko republiko, Irsko, Italijansko republiko, Velikim vojvodstvom Luksemburg, Kraljevino Nizozemsko, Republiko Avstrijo, Portugalsko republiko, Republiko Finsko, Kraljevino Švedsko, Združenim kraljestvom Velike Britanije in Severne Irske (državami članicami Evropske unije) in Češko republiko, Republiko Estonijo, Republiko Ciper, Republiko Latvijo, Republiko Litvo, Republiko Madžarsko, Republiko Malto, Republiko Poljsko, Republiko Slovenijo, Slovaško republiko o pristopu Češke republike, Republike Estonije, Republike Ciper, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike k Evropski uniji (UL 2003, L 236, str. 17) je Republika Latvija podpisala 16. aprila 2003 in je začela veljati 1. maja 2004 (v nadaljevanju: Pogodba o pristopu).
- 4 V skladu s členom 1(2) Pogodbe o pristopu so pogoji sprejema in prilagoditve pogodb, na katerih temelji Unija, navedeni v Aktu o pogojih pristopa Češke republike, Republike Estonije, Republike Cipra, Republike Latvije, Republike Litve, Republike Madžarske, Republike Malte, Republike Poljske, Republike Slovenije in Slovaške republike in prilagoditvah Pogodb, na katerih temelji Evropska unija (UL 2003, L 236, str. 33, v nadaljevanju: Akt o pristopu).
- 5 Člen 22 Akta o pristopu, ki je tako kot njegove druge določbe sestavni del Pogodbe o pristopu, določa, da se ukrepi, naštetih v Prilogi IV k temu aktu, uporabijo pod pogoji, določenimi v tej prilogi.
- 6 Točka 3, odstavek 1, Priloge IV k Aktu o pristopu določa:

„Naslednji programi pomoči in posamična pomoč, ki se jih je v novih državah članicah začelo izvajati pred dnem pristopa in se jih izvaja tudi po tem dnevu, se po pristopu štejejo za obstoječo pomoč v smislu člena [108(1) PDEU]:

 - (a) ukrepi pomoči, ki se jih je začelo izvajati pred 10. decembrom 1994;
 - (b) ukrepi pomoči, ki so naštetih v Dodatku k tej Prilogi;
 - (c) ukrepi pomoči, ki jih je pred dnem pristopa ocenil organ za nadzor državnih pomoči nove države članice, in ugotovil, da so združljivi s pravnim redom EU, ter ki jim [Evropska] [k]omisija ni ugovarjala v skladu s postopkom iz odstavka 2 zaradi resnih dvomov v združljivost ukrepov s skupnim trgom.

Za uporabo člena [108(3) Pogodbe PDEU] se vse ukrepe, ki se na dan pristopa še vedno uporabljajo in ki predstavljajo državno pomoč in ne izpolnjujejo zgornjih pogojev, od pristopa šteje za novo pomoč.“

- 7 Točka 3, odstavek 2, Priloge IV k Aktu o pristopu ureja postopek, ki se uporablja, če nova država članica želi, da Komisija preuči pomoč v okviru postopka iz odstavka 1(c) tega člena, in določa, da ta država članica v tem primeru redno sodeluje s to institucijo. V skladu z odstavkom 3 navedene točke se vsaka odločba Komisije o nasprotovanju ukrepu v smislu odstavka 1(c) iste točke šteje za odločbo o začetku formalnega postopka preiskave v smislu Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339).

Uredba št. 1407/2013

- 8 Člen 3 Uredbe št. 1407/2013, naslovljen „Pomoč *de minimis*“, določa:

„1. Za ukrepe pomoči se šteje, da ne izpolnjujejo vseh meril iz člena 107(1) [PDEU] in so zato izvzeti iz zahteve glede priglasitve iz člena 108(3) [PDEU], če izpolnjujejo pogoje, določene v tej uredbi.

2. Skupni znesek pomoči *de minimis*, ki ga država članica dodeli enotnemu podjetju, ne sme presežati 200000 EUR v katerem koli obdobju treh poslovnih let.

[...]“

- 9 Člen 5(2) te uredbe določa:

„Pomoč *de minimis* se ne sme kumulirati z državno pomočjo v zvezi z istimi upravičenimi stroški ali državno pomočjo za isti ukrep za financiranje tveganja, če bi se s takšno kumulacijo presežla največja intenzivnost pomoči ali znesek pomoči, določen za posebne okoliščine vsakega primera v uredbi o skupinskih izjemah ali sklepu Komisije. Pomoč *de minimis*, ki ni dodeljena za določene upravičene stroške ali je navedenim stroškom ni mogoče pripisati, se lahko kumulira z drugo državno pomočjo, dodeljeno na podlagi uredbe o skupinskih izjemah ali sklepa Komisije.“

- 10 Člen 7 navedene uredbe, naslovljen „Prehodne določbe“, v odstavku 1 določa:

„Ta uredba se uporablja za pomoč, dodeljeno pred začetkom njene veljavnosti, če pomoč izpolnjuje vse pogoje iz te uredbe. Vsako pomoč, ki ne izpolnjuje teh pogojev, Komisija presoja v skladu z ustreznim okvirom, smernicami, sporočili in obvestili.“

Uredba 2015/1589

- 11 Člen 1 Uredbe 2015/1589 določa:

„V tej uredbi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

(a) ‚pomoč‘ pomeni vse ukrepe, ki izpolnjujejo merila, določena v členu 107(1) [PDEU];

(b) ‚veljavna [obstoječa] pomoč‘ pomeni:

- (i) brez poseganja v člena 144 in 172 Akta o [pogojih] pristop[a] [Republike] Avstrije, [Republike] Finske in [Kraljevine] Švedske [ter o prilagoditvah pogodb, na katerih temelji Evropska unija (UL 1994, C 241, str. 21, in UL 1995, L 1, str. 1)], v točko 3 in Dodatek k Prilogi IV [k Aktu o pristopu], v točko 2 in točko 3(b) in Dodatek k Prilogi V k Aktu

o [pogojih] pristop[a] [Republike] Bolgarije in Romunije [in prilagoditvah Pogodb, na katerih temelji Evropska unija (UL 2005, L 157, str. 203)] ter v točko 2 in točko 3(b) in Dodatek k Prilogi IV k Aktu o [pogojih] pristop[a] [Republike] Hrvaške [in prilagoditvah Pogodbe o Evropski uniji, Pogodbe o delovanju Evropske unije in Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (UL 2012, L 112, str. 21)], vso pomoč, ki je obstajala pred začetkom veljavnosti [Pogodbe DEU] v zadevnih državah članicah, to je sheme pomoči in individualno pomoč, ki se je začela izvajati pred začetkom veljavnosti [Pogodbe DEU] in se še vedno uporablja;

- (ii) odobreno pomoč, to je sheme pomoči in individualno pomoč, ki sta jo odobrila Komisija ali Svet [Evropske unije];
- (iii) pomoč, za katero se šteje, da je bila odobrena na podlagi člena 4(6) Uredbe (ES) št. 659/1999 ali člena 4(6) te uredbe ali pred Uredbo (ES) št. 659/1999, vendar skladno s tem postopkom;
- iv) pomoč, za katero se šteje, da je veljavna [obstoječa] v skladu s členom 17 te uredbe;
- v) pomoč, za katero se šteje, da je veljavna [obstoječa], ker je mogoče ugotoviti, da takrat, ko se je začela izvajati, ni bila pomoč, pozneje pa je postala pomoč zaradi razvoja notranjega trga in je država članica ni spremenila. Če nekateri ukrepi postanejo pomoč zaradi liberalizacije dejavnosti po pravu Unije, se takšni ukrepi ne štejejo kot veljavna [obstoječa] pomoč po datumu, določenem za liberalizacijo;

c) ‚nova pomoč‘ pomeni vso pomoč, to je sheme pomoči in individualno pomoč, ki ni veljavna [obstoječa] pomoč, vključno s spremembami veljavne [obstoječe] pomoči;

[...]

12 Člen 2 te uredbe, naslovljen „Uradna priglasitev nove pomoči“, določa:

„1. Razen če v uredbah, sprejetih na podlagi člena 109 PDEU ali z drugimi ustreznimi določbami PDEU, ni drugače določeno, mora zadevna država članica vsak načrt za dodeljevanje nove pomoči pravočasno uradno priglasiti Komisiji. Komisija to državo članico takoj obvesti o prejemu uradne priglasitve.

2. V uradni priglasitvi država članica predloži vse potrebne podatke, z namenom da Komisija lahko odloči na podlagi členov 4 in 9 [...].“

13 Člen 3 navedene uredbe, naslovljen „Določba o mirovanju“, določa:

„Pomoč, ki jo je treba uradno priglasiti na podlagi člena 2(1), se ne izvaja, preden Komisija sprejme ali se šteje, da je sprejela, sklep o odobritvi takšne pomoči.“

14 Člen 17 iste uredbe, naslovljen „Zastaralni rok za vračilo pomoči“, določa:

„1. Pooblastila Komisije zahtevati vračilo pomoči imajo desetletni zastaralni rok.

2. Zastaralni rok začne teči na dan, ko je dodeljena nezakonita pomoč upravičencu kot individualna pomoč ali kot pomoč v okviru sheme pomoči. Kakršen koli ukrep glede nezakonite pomoči, ki ga sprejme Komisija ali država članica na zahtevo Komisije, prekine zastaralni rok. Po vsaki prekinitvi začne rok teči znova. Zastaranje se zadrži tako dolgo, dokler je sklep Komisije v postopku pred Sodiščem Evropske unije.

3. Kakršna koli pomoč, pri kateri je zastaralni rok potekel, se šteje kot veljavna [obstoječa] pomoč.“

Latvijsko pravo

- 15 Člen 40(1) enerģētikas likums (energetski zakon) z dne 3. septembra 1998 (Latvijas Vēstnesis, 1998, št. 273) v različici, ki je veljala v obdobju od 1. junija 2001 do 7. junija 2005 (Latvijas Vēstnesis, 2001, št. 83), je določal:

„Pooblašчени distributorji električne energije od malih hidroelektrarn, ki so na območju, za katero so ti distributorji pooblašчени, in katerih kapaciteta ne presega dveh megavatov, pod pogojem, da se je obratovanje teh hidroelektrarn in njihove opreme začelo pred 1. januarjem 2003, kupujejo presežek električne energije, ki jo te hidroelektrarne proizvedejo, potem ko so zadovoljene njihove potrebe in v skladu z nacionalnimi parametri kakovosti električne energije, v obdobju osmih let od začetka obratovanja zadevne hidroelektrarne, po ceni, ki ustreza dvakratniku povprečne prodajne tarife električne energije. Ceno takega nakupa nato določi regulativni organ.“

- 16 Člen 30(1) elektroenģijas tirgus likums (zakon o trgu električne energije) z dne 5. maja 2005 (Latvijas Vēstnesis, 2005, št. 82) v različici, ki je veljala od 8. junija 2005 do 31. decembra 2014, je določal:

„Proizvajalci, ki za proizvodnjo električne energije uporabljajo obnovljive vire energije in so dejavnost začeli opravljati pred začetkom veljavnosti tega zakona, prodajajo električno energijo javnemu operaterju v skladu s pogoji glede načina delovanja, dobavnimi roki in cenami, ki so se zanje uporabljale ob začetku veljavnosti tega zakona.“

- 17 Člen 30(3) tega zakona v različici, ki je veljala v obdobju med 8. junijem 2005 in 14. majem 2008, je določal:

„Javni operater vodi ločene evidence količine in stroškov električne energije, kupljene v skladu s podrobnimi pravili iz odstavkov 1 in 2 te določbe. Ceno tega nakupa nosijo vsi končni odjemalci električne energije v Latviji sorazmerno s svojo porabo električne energije, kadar je del električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, kupljen od javnega operaterja ali so stroški, ki jih ima ta operater, predmet nadomestila.“

- 18 Člen 29(1) likums „Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem“ (zakon o regulatorjih javnih služb) z dne 19. oktobra 2000 (Latvijas Vēstnesis, 2000, št. 394) določa:

„Delovanje regulativnega organa se financira iz prihodkov od pobiranja državne pristojbine za regulacijo javnih služb (v nadaljevanju: državna pristojbina) in plačil za storitve, ki jih opravi regulativni organ, določenih v drugih zakonih in predpisih.“

- 19 Člen 30 tega zakona določa:

„1. Za zagotovitev regulacije javnih služb vsi izvajalci javnih služb v reguliranih sektorjih plačujejo državno pristojbino.

2. Državna pristojbina v reguliranih sektorjih se plača državnemu proračunu in se knjiži na račun regulativnega organa pri državni blagajni. Državna pristojbina, ki se plača v reguliranih sektorjih, je namenjena le zagotavljanju delovanja tega organa.“

Spora o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 20 Tožeči stranki v postopkih v glavni stvari upravljata hidroelektrarne in tako proizvajata električno energijo iz obnovljivih virov energije.
- 21 Člen 40(1) energetskega zakona je do 7. junija 2005 določal, da imajo proizvajalci električne energije pod nekaterimi pogoji pravico prodati svoj presežek proizvodnje električne energije pooblaščenemu podjetju za distribucijo električne energije po ceni, ki ustreza dvakratniku povprečne tarife za prodajo električne energije.
- 22 Ta določba se je uporabljala za tožeči stranki iz postopkov v glavni stvari.
- 23 Povprečno tarifo električne energije je določil regulativni organ, ki je neodvisen subjekt javnega prava, ustanovljen z zakonom o regulatorjih javnih služb. Ta regulativni organ ima lastno pravno osebnost, deluje samostojno in upravlja lasten proračun, ki se odobri po zakonodajni poti.
- 24 Z zakonom o trgu z električno energijo v različici, ki velja od 8. junija 2005, je bil spremenjen postopek, ki se uporablja za prodajo presežkov proizvodnje s strani proizvajalcev električne energije po višji tarifi. Vendar je člen 30(1) tega zakona določal, da proizvajalci električne energije iz obnovljivih virov energije, ki so na ta dan že začeli opravljati dejavnost, ostanejo upravičeni do prejšnjih pogojev, zlasti glede cene.
- 25 Regulativni organ je to določbo razlagal tako, da je njen učinek, da za te proizvajalce blokira povprečno prodajno tarifo električne energije na njeno vrednost, ki je veljala 7. junija 2005, in je zato to tarifo prenehal posodablјati. Tožeči stranki v postopkih v glavni stvari sta od 8. junija 2005 tako presežek svoje proizvodnje prodajali po ceni, ki ustreza dvakratniku tedaj veljavne povprečne prodajne tarife električne energije, saj regulativni organ te tarife od tega datuma ni več posodobil.
- 26 Vendar je Latvijas Republikas Satversmes tiesa (ustavno sodišče, Latvija) v odločbi z dne 20. januarja 2010 menilo, da je treba izraz „cena“ iz člena 30(1) zakona o trgu električne energije razumeti kot mehanizem določanja cen, in ne kot fiksno ceno, ter da je bila razlaga, v skladu s katero po začetku veljavnosti zakona o trgu električne energije regulativni organ ni več pristojen za določitev povprečne prodajne tarife električne energije, napačna.
- 27 Tožeči stranki v postopku v glavni stvari sta od regulativnega organa zahtevali plačilo „odškodnine“ za povrnitev izgub, nastalih zaradi nedoločitve zadevne tarife od 8. junija 2005 dalje. Zatrjevana škoda ustreza razliki med ceno, ki jo je javni operater plačal tožečima strankama v postopkih v glavni stvari, in ceno, po kateri bi moral ta od njiju kupiti električno energijo, če bi bila povprečna prodajna tarifa električne energije pravilno določena za obdobje od 1. marca 2006 do 30. novembra 2007 v primeru družbe DOBELES HES in za obdobje od 1. marca 2006 do 30. septembra 2008 v primeru družbe GM.
- 28 Ker je regulativni organ zavrnil, da bi jima plačal ustrezne zneske, sta tožeči stranki v postopkih v glavni stvari leta 2011 vložili tožbo pri upravnem sodišču. Administratīvā apgabaltiesa (regionalno upravno sodišče, Latvija) je s sodbama z dne 31. maja 2019 in 10. julija 2019 delno ugodilo predlogom družb DOBELES HES in GM ter regulativnemu organu naložilo, naj jima plača znesek 3.406,63 EUR oziroma znesek 662,26 EUR. Ker pa je Administratīvā apgabaltiesa (regionalno upravno sodišče) menilo, da gre za izplačilo državnih pomoči, je plačilo teh zneskov

pogojevalo s tem, da Komisija sprejme ali da se šteje, da je sprejela, odločbo o odobritvi takih pomoči. V postopku je namreč to sodišče zaprosilo za mnenje Komisije o uporabi členov 107 in 108 PDEU, ki je bilo v tem smislu izdano 12. decembra 2018.

29 Regulativni organ je zoper ti sodbi pri predložitvenem sodišču vložil kasacijsko pritožbo. V teh okoliščinah je Augstākā tiesa (Senāts) (vrhovno sodišče, Latvija) prekinilo odločanje v obeh zadevah v glavni stvari in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja, ki so v obeh zadevah enaka:

- „1. Ali obveznost javnega operaterja, da električno energijo kupuje od proizvajalcev, ki za proizvodnjo električne energije uporabljajo obnovljive vire energije, po ceni, ki je višja od tržne cene, pri čemer se to plačilo prenese na končne odjemalce sorazmerno z njihovo porabo, pomeni državni poseg ali poseg iz državnih sredstev v smislu člena 107(1) [PDEU]?
2. Ali je treba pojem ‚liberalizacija trga z električno energijo‘ razlagati v smislu, da se šteje, da je že prišlo do liberalizacije, ko so podani nekateri elementi proste trgovine, kot so na primer pogodbe, ki jih javni operater sklene z dobavitelji iz drugih držav članic? Ali se lahko šteje, da liberalizacija trga z električno energijo nastopi v trenutku, ko zakonodaja delu uporabnikov električne energije (na primer uporabnikom električne energije, priključenim na prenosno omrežje, ali negospodinjiskim uporabnikom električne energije, priključenim na distribucijsko omrežje) podeli pravico zamenjati distributerja električne energije? Kakšen vpliv ima razvoj zakonodajne ureditve trga z električno energijo v Latviji, zlasti položaj pred letom 2007, na presojo pomoči, dodeljenih proizvajalcem električne energije, glede na člen 107(1) [PDEU] (v zvezi z odgovorom na prvo vprašanje), zlasti položaj pred letom 2007?
3. Če iz odgovora na prvo in drugo vprašanje očitno izhaja, da pomoč, dodeljena proizvajalcem električne energije, ne pomeni državne pomoči v smislu člena 107(1) [PDEU], ali dejstvo, da tožeča stranka trenutno deluje na liberaliziranem trgu električne energije in da ji izplačilo odškodnine trenutno daje prednost pred drugimi akterji, ki so prisotni na zadevnem trgu, pomeni, da je treba odškodnino za škodo šteti za državno pomoč v smislu člena 107(1) [PDEU]?
4. Če iz odgovora na prvo in drugo vprašanje izhaja, da pomoč, dodeljena proizvajalcem električne energije, pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) [PDEU], ali je treba v okviru nadzora državnih pomoči iz te določbe šteti, da zahtevek tožeče stranke za povrnitev škode, nastale zaradi nepopolnega spoštovanja zakonske pravice do višjega plačila za proizvedeno električno energijo, pomeni zahtevo za novo državno pomoč ali pa zahtevo za plačilo do takrat še neprejetega dela državne pomoči?
5. Če je odgovor na četrto vprašanje za predhodno odločanje, da je treba odškodninski zahtevek glede na pretekle okoliščine presojati kot zahtevo za plačilo do takrat še neizplačanega dela državne pomoči, ali iz člena 107(1) [PDEU] izhaja, da je treba zdaj za odločitev o izplačilu te državne pomoči analizirati trenutne tržne razmere in upoštevati zdaj veljavne predpise (vključno s trenutno veljavnimi omejitvami za preprečevanje prekomernih nadomestil)?
6. Ali je za razlago člena 107(1) [PDEU] pomembno, da so vetrne elektrarne drugače kakor hidroelektrarne v preteklosti prejele pomoč v celoti?
7. Ali je za razlago člena 107(1) [PDEU] pomembno, da le en del hidroelektrarn, ki so prejele delno pomoč, zdaj prejme odškodnino?

8. Ali je treba člena 3(2) in 7(1) [Uredbe št. 1407/2013] razlagati tako, da se glede na to, da znesek sporne pomoči v obravnavanem primeru ne presega praga pomoči *de minimis*, šteje, da ta pomoč izpolnjuje merila, določena za pomoči *de minimis*? Ali je treba člen 5(2) Uredbe št. 1407/2013 razlagati tako, da lahko v obravnavanem primeru ob upoštevanju pogojev za preprečitev prekomernega nadomestila, navedenih v Sklepu Komisije SA.43140 [z dne 24. aprila 2017 – Podpora energijam iz obnovljivih virov in sproizvodnji toplote in električne energije v Latviji (NN/2015) (UL 2017, C 176, str. 2)], opredelitev odškodnine za utrpelo škodo kot pomoč *de minimis* privede do nesprejemljive kumulacije?
9. Če se v obravnavani zadevi šteje, da je bila dodeljena/izplačana državna pomoč, ali je treba člen 1(b) in (c) Uredbe [2015/1589] razlagati tako, da iz okoliščin, kot so te v obravnavanem primeru, izhaja, da gre za novo državno pomoč, in ne za obstoječo državno pomoč?
10. Če je odgovor na deveto vprašanje pritrdilen, ali je treba pri presoji, ali gre pri položaju tožeče stranke za pomoči, ki se štejejo za obstoječe pomoči v smislu člena 1(b)(iv) Uredbe št. 2015/1589, kot začetek teka zastaralnega roka v smislu člena 17(2) Uredbe št. 2015/1589 upoštevati le datum, ko je bilo izplačilo pomoči dejansko izvršeno?
11. Če se šteje, da je bila dodeljena/izplačana državna pomoč, ali je treba člen 108(3) [PDEU] ter člena 2(1) in 3 Uredbe št. 2015/1589 razlagati tako, da se postopek priglasitve državne pomoči, kakršen je ta v obravnavani zadevi, šteje za ustrezen, če nacionalno sodišče ugotovi odškodninskemu zahtevku za povračilo utrpele škode pod pogojem pridobitve sklepa Komisije, s katerim se pomoč odobri, in odredi ministrstvu za gospodarstvo, da Komisiji v roku dveh mesecev od dneva izdaje sodbe priglasijo to pomoč poslovnim dejavnostim?
12. Ali je za razlago člena 107(1) [PDEU] pomembno dejstvo, da se odškodnina za utrpelo škodo zahteva od javnega organa ([regulativnega organa]), ki v preteklosti ni bil obvezan kriti navedenih stroškov, in tudi dejstvo, da proračun tega organa sestavljajo državne pristojbine, ki jih plačujejo izvajalci javnih služb iz reguliranih sektorjev in ki morajo biti namenjene izključno regulativni dejavnosti?
13. Ali je ureditev odškodnin, kakršna je ta v obravnavani zadevi, združljiva z načeli prava Unije, ki se uporabljajo za regulirane sektorje, zlasti s členom 12 in uvodno izjavo 30 Direktive 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o odobritvi elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev [(Direktiva o odobritvi) (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 13, zvezek 29, str. 337)], kakor je bila spremenjena z Direktivo 2009/140/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 [(UL 2009, L 337, str. 37)]?‘‘

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 30 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da nacionalna ureditev, ki pooblaščenemu podjetju za distribucijo električne energije nalaga nakup električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, po višji ceni od tržne in ki določa, da se dodatni stroški, ki iz tega izhajajo, financirajo z obvezno dajatvijo, ki jo nosijo končni potrošniki, pomeni poseg „iz državnih sredstev“ v smislu te določbe.

- 31 Opozoriti je treba, da morajo biti za opredelitev „državne pomoči“ v smislu člena 107(1) PDEU izpolnjeni štirje pogoji, in sicer da gre za državni poseg ali poseg „iz državnih sredstev“, da ta poseg lahko prizadene trgovino med državami članicami, da navedeni poseg daje selektivno prednost prejemniku tega posega in da ta poseg izkrivlja ali bi lahko izkrivljaj konkurenco (sodba z dne 2. marca 2021, Komisija/Italija in drugi, C-425/19 P, EU:C:2021:154, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 32 Prvo vprašanje za predhodno odločanje se nanaša le na prvega od teh pogojev. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso ukrep mogoče opredeliti za državni poseg ali za pomoč, dodeljeno „iz državnih sredstev“, če je ukrep, prvič, neposredno ali posredno dodeljen iz teh sredstev in, drugič, če je ukrep mogoče pripisati državi članici (glej v tem smislu sodbo z dne 2. marca 2021, Komisija/Italija in drugi, C-425/19 P, EU:C:2021:154, točka 58 in navedena sodna praksa).
- 33 Na prvem mestu, glede pogoja pripisljivosti državi članici je treba ugotoviti, da je bil mehanizem nadomestila iz postopka v glavni stvari uveden po zakonodajni poti in da ga je zato mogoče pripisati zadevni državi članici (glej v tem smislu sodbi z dne 19. decembra 2013, Vent de Colère!, C-262/12, EU:C:2013:851, točka 18, in z dne 28. marca 2019, Nemčija/Komisija, C-405/16 P, EU:C:2019:268, točka 50).
- 34 Na drugem mestu, v zvezi s pogojem, da se prednost dodeli „iz državnih sredstev“, o katerem ravno sprašuje predložitveno sodišče, je Sodišče razsodilo, da so zneski, ki izhajajo iz doplačila, ki ga je država naložila odjemalcem električne energije, podobni dajatvi, ki bremeni električno energijo, in izvirajo iz „državnih sredstev“ v smislu člena 107(1) PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 17. julija 2008, Essent Netwerk Noord in drugi, C-206/06, EU:C:2008:413, točki 47 in 66).
- 35 Sredstva je tako treba šteti za „državna sredstva“ v smislu člena 107(1) PDEU, če izvirajo iz obveznih prispevkov, ki so naloženi z zakonodajo zadevne države članice, ter če se upravljajo in razdeljujejo v skladu s to zakonodajo (glej v tem smislu sodbo z dne 19. decembra 2013, Vent de Colère! C-262/12, EU:C:2013:851, točka 25). Zato ni pomembno, da mehanizem financiranja v ožjem pomenu ne spada v kategorijo davčnih odtegljajev v nacionalnem pravu (sodba z dne 16. septembra 2021, FVE Holýšov I in drugi, C-850/19 P, EU:C:2021:740, točka 46 in navedena sodna praksa).
- 36 Kot je generalni pravobranilec poudaril v točki 36 sklepnih predlogov, dejstvo, da finančno breme dajatve dejansko nosi določena kategorija oseb, pa ne zadostuje za dokaz, da imajo sredstva, pridobljena s to dajatvijo, naravo „državnih sredstev“ v smislu člena 107(1) PDEU. Potrebno je še, da je navedena dajatev v skladu z nacionalnim pravom obvezna.
- 37 Sodišče je tako razsodilo, da ni dovolj, da upravljavci omrežij v prodajno ceno električne energije svojim končnim odjemalcem prenesejo dodatne stroške zaradi njihove obveznosti nakupa električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, po zakonsko določenih tarifah, saj to nadomestilo izhaja le iz prakse, in ne iz pravne obveznosti (glej v tem smislu sodbo z dne 28. marca 2019, Nemčija/Komisija, C-405/16 P, EU:C:2019:268, točki 70 in 71).
- 38 Iz navedenega izhaja, da so sredstva, ki se zbirajo s pristojbino ali drugimi obveznimi dajatvami na podlagi nacionalne zakonodaje ter se upravljajo in razdeljujejo v skladu s to zakonodajo, „državna sredstva“ v smislu člena 107(1) PDEU.

- 39 Vendar kot je poudaril generalni pravobranilec v točki 49 sklepnih predlogov, merilo, navedeno v prejšnji točki te sodbe, ni edino, ki omogoča opredelitev „državnih sredstev“ v smislu te določbe. Dejstvo, da so zneski stalno pod javnim nadzorom in torej na voljo pristojnim nacionalnim organom, zadostuje, da se opredelijo za „državna sredstva“ (sodbi z dne 16. maja 2002, Francija/Komisija, C-482/99, EU:C:2002:294, točka 37, in z dne 21. oktobra 2020, Eco TLC, C-556/19, EU:C:220:844, točka 36).
- 40 V obravnavanem primeru je iz predlogov za sprejetje predhodne odločbe razvidno, da se dodatni stroški, ki jih za pooblaščenega distribucijsko podjetje pomeni nakup električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, po ceni, ki ustreza dvakratniku povprečne prodajne tarife električne energije, na podlagi zadevne latvijske zakonodaje financirajo z obvezno dajatvijo, ki jo nosijo vsi končni odjemalci sorazmerno s svojo porabo.
- 41 Poleg tega v skladu z navedbami, ki jih je Sodišču predložila zlasti latvijska vlada na obravnavi, sredstva iz te dajatve zbira, upravlja in razdeli družba, ki je v celoti v lasti zadevne države članice, in jih ni mogoče porabiti za druge namene, kot so tisti, ki jih določa zakon, in sicer nadomestilo za dodatni strošek, naveden v prejšnji točki. Ta sredstva tako stalno ostajajo pod javnim nadzorom.
- 42 Iz tega sledi, da so – s pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče – sredstva, s katerimi se na podlagi zadevne latvijske zakonodaje proizvajalcem električne energije iz obnovljivih virov energije dodeljuje tarifna ugodnost, „državna sredstva“ v smislu člena 107(1) PDEU glede na dve alternativni merili tega pojma, navedeni v točkah 38 in 39 te sodbe.
- 43 Glede na zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti, da je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da nacionalna ureditev, ki pooblaščenemu podjetju za distribucijo električne energije nalaga nakup električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, po ceni, ki je višja od tržne, in ki določa, da se dodatni stroški, ki iz tega izhajajo, financirajo z obvezno dajatvijo, ki jo nosijo končni odjemalci, ali ki določa, da sredstva, ki služijo za financiranje teh dodatnih stroškov, stalno ostanejo pod javnim nadzorom, pomeni poseg „iz državnih sredstev“ v smislu te določbe.

Drugo vprašanje

- 44 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da je opredelitev ugodnosti za „državno pomoč“ v smislu te določbe pogojena s tem, da je bil zadevni trg predhodno popolnoma liberaliziran, in – v tem primeru – kateri elementi omogočajo datiranje liberalizacije trga električne energije v Latviji.
- 45 Latvijska vlada meni, da je treba to vprašanje razglasiti za nedopustno, ker ne more vplivati na rešitev spora o glavni stvari. Zneski, ki sta jih zahtevali tožeči stranki iz postopkov v glavni stvari, naj bi namreč izpolnjevali merila za državne pomoči, ne glede na datum liberalizacije zadevnega trga električne energije.
- 46 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je samo nacionalno sodišče, ki odloča o sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločbo, ki bo izdana, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi potrebo po predhodni odločbi, da bi lahko izdalo sodbo, in upoštevnost vprašanj, ki jih postavi Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se predložena vprašanja nanašajo na razlago pravila prava Unije, načeloma dolžno odločiti (sodbi z dne 16. junija 2015, Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 24, in z dne 7. februarja 2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, točka 31).

- 47 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odgovor na vprašanje za predhodno odločanje le, če je očitno, da zahtevana razlaga pravila prava Unije ni v nikakršni zvezi z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodbi z dne 16. junija 2015, Gauweiler in drugi, C-62/14, EU:C:2015:400, točka 25, in z dne 7. februarja 2018, American Express, C-304/16, EU:C:2018:66, točka 32).
- 48 V obravnavanem primeru se drugo vprašanje za predhodno odločanje nanaša na pojem „državna pomoč“ v smislu člena 107 PDEU in zanj zato velja domneva upoštevnosti, navedena v prejšnji točki te sodbe.
- 49 Te domneve upoštevnosti v obravnavanem primeru ni mogoče ovreči. Ni namreč sporno, da se spora o glavni stvari nanašata na opredelitev tarifne ugodnosti, dodeljene proizvajalcem električne energije iz obnovljivih virov energije na podlagi zadevne latvijske zakonodaje, kot pomoči. Kot pa navaja Komisija v svojem stališču, bi lahko neobstoj liberalizacije trga električne energije vplival na pogoja za to opredelitev, ki se nanašata na to, da bi zadevni poseg lahko prizadel trgovino med državami članicami in da izkrivlja ali bi lahko izkrivljajal konkurenco, na katera je bilo opozorjeno v točki 31 te sodbe.
- 50 Iz tega sledi, da je treba ugovor nedopustnosti, ki ga je podala latvijska vlada, zavrniti.
- 51 Glede vpliva liberalizacije zadevnega trga na presojo obstoja pomoči je treba opozoriti, da lahko državna pomoč prizadene trgovino med državami članicami in izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco, tudi če je zadevni trg le delno odprt za konkurenco. Za to, da bi državni poseg ali poseg iz državnih sredstev lahko prizadel trgovino med državami članicami in izkrivljajal ali lahko izkrivljajal konkurenco, zadostuje, da je ob začetku izvajanja ukrepa pomoči na zadevnem trgu stanje učinkovite konkurence (sodba z dne 23. januarja 2019, Fallimento Traghetti del Mediterraneo, C-387/17, EU:C:2019:51, točki 39 in 40).
- 52 Iz tega sledi, da lahko ugodnost, dodeljena nekaterim podjetjem, prizadene trgovino med državami članicami in izkrivlja konkurenco že pred popolno liberalizacijo tega trga (glej v tem smislu sodbo z dne 10. junija 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, 140/09, EU:C:2010:335, točka 49).
- 53 Zato datum popolne liberalizacije trga z električno energijo v Latviji ni upošteven za presojo, ali je treba pomoč, ki jo je javni subjekt zagotovil v tej državi članici s tem, da je električno energijo, proizvedeno iz obnovljivih virov energije, kupoval po višji ceni od tržne, opredeliti za državno pomoč.
- 54 Glede na zgoraj navedeno je treba na drugo vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti, da je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da opredelitev ugodnosti za „državno pomoč“ v smislu te določbe ni pogojena s tem, da je bil zadevni trg predhodno popolnoma liberaliziran.

Tretje vprašanje

- 55 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da če ugodnost, dodeljena proizvajalcem električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, na podlagi upoštevne latvijske ureditve, ne bi pomenila „državne pomoči“ v smislu člena 107(1) PDEU, bi lahko plačilo zneskov, ki jih zahtevata tožeči stranki v postopkih v glavni stvari, pomenilo izplačilo „pomoči“ v smislu te določbe.
- 56 Najprej je treba opozoriti, da Sodišče v okviru postopka, določenega v členu 267 PDEU, ni pristojno za presojo dejstev spora o glavni stvari ali za uporabo pravil Unije, ki jih je razlagalo, za nacionalne ukrepe ali položaje, saj so ta vprašanja v izključni pristojnosti nacionalnega sodišča (sodba z dne 10. junija 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA/Presidenza del Consiglio dei Ministri, C-140/09, EU:C:2010:335, točka 22 in navedena sodna praksa).
- 57 Iz tega sledi, da Sodišče v obravnavanem primeru zlasti ni pristojno za ugotavljanje, ali so zneski iz postopkov v glavni stvari državne pomoči.
- 58 Vendar pa je Sodišče pristojno za to, da predložitvenemu sodišču da vse elemente razlage iz prava Unije, ki lahko temu omogočijo presojo skladnosti nacionalnega ukrepa s tem pravom za izdajo sodbe v zadevi, o kateri odloča. Sodišče lahko na področju državnih pomoči predložitvenemu sodišču predloži zlasti elemente razlage, na podlagi katerih bo to lahko ugotovilo, ali je mogoče nacionalni ukrep opredeliti za „državno pomoč“ v smislu prava Unije (sodba z dne 10. junija 2010, Fallimento Traghetti del Mediterraneo SpA, C-140/09, EU:C:2010:335, točka 24 in navedena sodna praksa).
- 59 V zvezi s tem je treba opozoriti, da imajo javne pomoči, ki so ukrepi javnega organa, ki dajejo prednost nekaterim podjetjem ali nekaterim proizvodom, bistveno drugačno pravno naravo od odškodnine, ki jo morajo nacionalni organi morebiti plačati posameznikom kot nadomestilo za škodo, ki so jim jo povzročili. Odškodnine tudi niso državne pomoči v smislu prava Unije (glej v tem smislu sodbo z dne 27. septembra 1988, Asteris in drugi, od 106/87 do 120/87, EU:C:1988:457, točki 23 in 24).
- 60 Nasprotno pa, kot je generalni pravobranilec navedel v točkah 69 in 70 sklepnih predlogov, za ugotovitev, ali zneski ustrezajo „državnim pomočem“, ni pomembno, ali so tožbe za njihovo izplačilo na podlagi nacionalnega prava opredeljene kot „reparacijski zahtevki“ ali „odškodninski zahtevki“.
- 61 V obravnavanem primeru je iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da se s tožbama, ki sta ju tožeči stranki iz postopkov v glavni stvari vložili zoper regulativni organ pri latvijskem upravnem sodišču, zahteva plačilo zneskov, za katere menita, da se jima dolgujejo na podlagi člena 40(1) energetskega zakona, v zvezi s katerim menita, da sta nadalje upravičeni do njegove uporabe po letu 2005 na podlagi člena 30(1) zakona o trgu z električno energijo. Latvijas Republikas Satversmes tiesa (ustavno sodišče) je namreč v odločbi z dne 20. januarja 2010 menilo, da regulativni organ zaradi napačne razlage tega člena 30(1) od 8. junija 2005 napačno ni posodobil odkupne cene električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije.
- 62 Vendar pa iz pojasnil predložitvenega sodišča ne izhaja, da imajo zneski iz postopkov v glavni stvari značaj „odškodnine“ v smislu sodne prakse, navedene v točki 59 te sodbe. Tožeči stranki v postopkih v glavni stvari namreč ne zahtevata povrnitve škode, ki bi se razlikovala od tiste, ki

obsega necelovito plačilo ugodnosti, v zvezi s katero menita, da sta bili do nje upravičeni na podlagi zadevne latvijske zakonodaje med letoma 2006 in 2008. Drugače pa bi bilo, če bi bil predmet tožb v postopkih v glavni stvari povrnitev škode, nastale zaradi tega neizplačila.

- 63 Iz tega sledi, da so zneski iz postopkov v glavni stvari iste vrste kot zneski, ki sta jih tožeči stranki iz postopkov v glavni stvari na podlagi te zakonodaje že pridobili med letoma 2006 in 2008 ter v zvezi s katerimi zahtevata le popravek zneska.
- 64 V teh okoliščinah je opredelitev zneskov, kot so ti, ki jih zahtevata tožeči stranki v postopkih v glavni stvari na podlagi upoštevne latvijske ureditve, za „državne pomoči“ odvisna od tega, ali je ugodnost, dodeljena proizvajalcem električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, na podlagi te ureditve, sama državna pomoč.
- 65 Glede na vse zgornje preudarke je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da kadar je z nacionalno ureditvijo uvedena „državna pomoč“ v smislu te določbe, plačilo zneska, ki se na podlagi te ureditve zahteva pred sodiščem, prav tako pomeni tako pomoč.

Četrto vprašanje

- 66 Predložitveno sodišče s četrnim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da če bi bila tarifna ugodnost, dodeljena podjetjem, ki električno energijo proizvajajo iz obnovljivih virov energije, „državna pomoč“ v smislu te določbe, bi bilo treba zahtevke tožečih strank v postopkih v glavni stvari šteti za zahtevke za izplačilo neprejetega dela te državne pomoči ali za zahtevke, naj sodišče, ki odloča o zadevi, dodeli ločeno državno pomoč.
- 67 V zvezi s tem je iz točk od 61 do 63 te sodbe razvidno, da je namen zahtevkov tožečih strank v postopkih v glavni stvari pridobiti izplačilo dela tarifne ugodnosti, dodeljene proizvajalcem električne energije iz obnovljivih virov energije, ki jima je po njunem mnenju dolgovana na podlagi latvijske zakonodaje, ki je veljala med letoma 2006 in 2008.
- 68 Če torej ta tarifna ugodnost pomeni „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, zahtevki tožečih strank iz postopkov v glavni stvari ustrezajo zahtevku za izplačilo dela te državne pomoči.
- 69 Vendar Komisija meni, da so zneski, ki jih je nacionalno sodišče prisodilo tožečima strankama v postopkih v glavni stvari, državne pomoči, ki so ločene od tarifne ugodnosti, uvedene z zadevno latvijsko ureditvijo.
- 70 Komisija v podporo svoji trditvi, najprej, trdi, da pravna podlaga za „državne pomoči“, dodeljene tožečima strankama v postopkih v glavni stvari v sodbah Administratīvā apgabaltiesa (regionalno upravno sodišče), ni energetska zakon, ampak same sodbe tega sodišča.
- 71 Vendar je treba ugotoviti, da je navedeno sodišče v teh sodbah zneske, ki sta jih zahtevali tožeči stranki v postopkih v glavni stvari, prisodilo z izrecno uporabo zakona o trgu električne energije, kot ga razlaga Latvijas Republikas Satversmes tiesa (ustavno sodišče).
- 72 Dalje, Komisija ob sklicevanju na točko 17 sodbe z dne 8. decembra 2011, France Télécom/Komisija (C-81/10 P, EU:C:2011:811), na splošno meni, da z vidika prava Unije ni pomembno, ali državno pomoč dodeli sodišče ali drug organ, zlasti upravni. Ukrepi državne pomoči naj bi bili objektivno opredeljeni s svojimi učinki, in ne z vzroki zanje ali cilji teh ukrepov.

Če pa državne pomoči ne bi moglo dodeliti nacionalno sodišče, pojem „državna pomoč“ ne bi bil opredeljen „objektivno“ glede na učinke zadevnega ukrepa, ampak „subjektivno“ glede na javni organ, ki ga je sprejel.

- 73 Vendar sodna praksa, navedena v prejšnji točki te sodbe, v kateri je navedeno, da so za „državne pomoči“ v smislu člena 107(1) PDEU značilni njihovi učinki, in ne njihovi cilji, vseeno ne pomeni, da je državna pomoč izčrpno opredeljena s svojimi učinki, ob izključitvi katerega koli drugega merila. Državna pomoč je namreč opredeljena tudi po svoji naravi, že zato, ker je dodeljena „iz državnih sredstev“, kot je izrecno določeno v členu 107(1) PDEU. Zato sodna praksa, ki jo navaja Komisija, nima obsega, ki ji ga pripisuje ta institucija. Zlasti iz te sodne prakse nikakor ni mogoče sklepati o možnosti, da nacionalno sodišče dodeli državno pomoč.
- 74 Nazadnje, Komisija se sklicuje na sodbo z dne 4. marca 2020, *Buonotourist/Komisija* (C-586/18 P, EU:C:2020:152), v kateri naj bi Sodišče razsodilo, da je Italijanska republika s sodbo *Consiglio di Stato* (državni svet, Italija) izvajalcu storitev avtobusnega prevoza dodelila državno pomoč v obliki nadomestila za njegove obveznosti javne službe.
- 75 Vendar je treba poudariti, da je Sodišče v tej sodbi navedlo le, kot je razvidno iz njene točke 97, da je bil zadevni ukrep pomoči „predmet odločbe *Consiglio di Stato* (državni svet)“. Čeprav lahko nacionalno sodišče po potrebi izda sodbo, iz katere izhaja, da mora ena od strank na podlagi nacionalnega prava prejeti znesek, ki ustreza državni pomoči, to nikakor ne pomeni, da v tem primeru samo dodeli to pomoč. Edina posledica take sodbe je, da se na podlagi pravnomočnosti drugi stranki, običajno pristojnemu upravnemu organu, naloži izplačilo navedene pomoči. Tako je bilo v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 4. marca 2020, *Buonotourist/Komisija* (C-586/18 P, EU:C:2020:152), nadomestilo za obveznosti javne službe določeno z odločbo italijanskih organov, kot je razvidno iz točke 17 te sodbe.
- 76 Vsekakor uvedba državne pomoči kot take ne more izhajati iz sodne odločbe. Ta uvedba državne pomoči namreč spada v okvir presoje smotrnosti, ki nima zveze z nalogami sodišča.
- 77 Dodati je treba, da uporaba predpisov o državnih pomočeh temelji na obveznosti lojalnega sodelovanja med nacionalnimi sodišči na eni strani ter Komisijo in sodišči Unije na drugi, v okviru katerega vsak deluje glede na vlogo, ki mu je zaupana s Pogodbo DEU. V okviru tega sodelovanja morajo nacionalna sodišča sprejeti vse splošne ali posebne ukrepe, da bi zagotovila izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz prava Unije, in se vzdržati vseh ukrepov, ki bi lahko ogrozili doseganje ciljev Pogodbe, kot to izhaja iz člena 4(3) PEU (sodba z dne 21. novembra 2013, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, točka 41).
- 78 Zato, če zadevna nacionalna ureditev uvaja ugodnost, ki pomeni državno pomoč v korist proizvajalcev električne energije iz obnovljivih virov energije, zneskov, prisojenih tožečima strankama v postopkih v glavni stvari v zadevah, v katerih sta bili izdani sodbi *Administrativă apgabaltiesă* (regionalno upravno sodišče), nikakor ni mogoče šteti za državne pomoči, ki so ločene od te ugodnosti.
- 79 Na četrto vprašanje je torej treba odgovoriti, da je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da je treba, kadar nacionalna ureditev, ki uvaja zakonsko pravico do povečanega plačila za električno energijo, proizvedeno iz obnovljivih virov energije, pomeni „državno pomoč“ v smislu te določbe, zahtevke pred sodiščem za pridobitev celotne ugodnosti iz naslova te pravice šteti za zahtevke za plačilo neprejetega dela te državne pomoči, in ne za zahtevke, naj sodišče, ki o zadevi odloča, prisodi ločeno državno pomoč.

Peto vprašanje

- 80 Predložitveno sodišče s petim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da če bi bilo treba zahtevke iz postopkov v glavni stvari šteti za zahtevke za izplačilo neprejetega dela državne pomoči, bi bilo treba pri tem izplačilu upoštevati položaj trga električne energije in stanje zakonodaje, ki je veljala na dan njegove izvedbe, vključno z omejitvami, ki obstajajo na področju čezmernega nadomestila.
- 81 V skladu z ustaljeno sodno prakso se mora vprašanje za predhodno odločanje, predloženo Sodišču, nanašati na razlago prava Unije, ki je objektivno potrebna za odločitev, ki jo mora sprejeti nacionalno sodišče (v tem smislu sklep predsednika Sodišča z dne 7. septembra 2016, Velikova, C-228/15, neobjavljen, EU:C:2016:641, točka 35 in navedena sodna praksa).
- 82 Poudariti je treba, da se okoliščine, navedene v petem vprašanju za predhodno odločanje, v bistvu nanašajo na presojo združljivosti ukrepov iz postopkov v glavni stvari z notranjim trgov, če bi bilo treba te ukrepe opredeliti kot državne pomoči. V skladu z ustaljeno sodno prakso pa je za presojo združljivosti ukrepov pomoči ali sheme pomoči z notranjim trgov izključno pristojna Komisija, ki deluje pod nadzorom sodišča Unije (sodbi z dne 23. marca 2006, Enirisorse, C-237/04, EU:C:2006:197, točka 23, in z dne 27. januarja 2022, Fondul Proprietatea, 179/20, EU:C:2022:58, točka 83 in navedena sodna praksa). Zato je to vprašanje očitno nekoristno za rešitev sporov o glavni stvari.
- 83 Iz navedenega izhaja, da peto vprašanje za predhodno odločanje ni dopustno.

Šesto in sedmo vprašanje

- 84 Predložitveno sodišče s šestim in sedmim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali sta na eni strani dejstvo, da so vetrne elektrarne v nasprotju s hidroelektrarnami v preteklosti prejele celotno pomoč, in na drugi strani dejstvo, da je samo del proizvajalcev hidroelektrične energije prejel odškodnino, upoštevni za razlago člena 107(1) PDEU.
- 85 Opozoriti je treba, da nujnost razlage prava Unije, ki je koristna za nacionalno sodišče, od tega sodišča zahteva, da opredeli dejanski in pravni okvir, v katerega se umeščajo vprašanja, ki jih postavlja, ali vsaj pojasni dejanske okoliščine, ki so podlaga za ta vprašanja. V okviru postopka, vzpostavljenega s členom 267 PDEU, je Sodišče namreč pristojno odločati o razlagi besedila Unije samo na podlagi dejanskega stanja, ki ga navede nacionalno sodišče (sodba z dne 26. oktobra 2017, Balgarska energiyna borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, točka 56 in navedena sodna praksa).
- 86 V skladu s sodno prakso Sodišča je ta zahteva po natančnosti posebej pomembna na področju konkurence, za katero so značilni kompleksni dejanski in pravni položaji (sodba z dne 26. oktobra 2017, Balgarska energiyna borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 87 Poudariti je treba, da informacije, predložene s predložitvenimi odločbami, ne služijo le temu, da Sodišču omogočijo, da poda koristne odgovore, ampak tudi vladam držav članic in drugim zainteresiranim subjektom zagotavljajo možnost, da učinkovito predstavijo stališča v skladu s členom 23 Statuta Sodišča Evropske unije. Zahteve v zvezi z vsebino predloga za sprejetje predhodne odločbe so izrecno navedene v členu 94 Poslovnika Sodišča, ki naj bi ga predložitveno

sodišče v okviru sodelovanja, vzpostavljenega s členom 267 PDEU, poznalo in ga mora natančno upoštevati (sodba z dne 26. oktobra 2017, Balgarska energiyna borsa, C-347/16, EU:C:2017:816, točki 58 ter 59 in navedena sodna praksa).

- 88 V obravnavanem primeru pa je treba ugotoviti, da predložitvena odločba, v kateri se v bistvu omejuje na podajanje okoliščin, navedenih v točki 84 te sodbe, ne vsebuje pojasnil glede razlogov, zaradi katerih predložitveno sodišče Sodišče sprašuje o upoštevnosti teh okoliščin v okviru razlage člena 107(1) PDEU.
- 89 V teh okoliščinah je treba šesto in sedmo vprašanje razglasiti za nedopustni.

Osmo vprašanje

- 90 Predložitveno sodišče z osmim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba Uredbo št. 1407/2013, zlasti njen člen 5(2), razlagati tako, da se merila za pomoči *de minimis* uporabljajo za pomoči iz postopkov v glavni stvari, ker znesek teh pomoči ne presega praga *de minimis*, določenega v členu 3(2) te uredbe.
- 91 Čeprav, kot je bilo opozorjeno v točki 82 te sodbe, nacionalna sodišča niso pristojna za odločanje o združljivosti državne pomoči z notranjim trgovom, pa so jim lahko predloženi spori, ki jim nalagajo razlago in uporabo pojma „pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, zlasti da bi ugotovila, ali bi moral biti državni ukrep, uveden brez upoštevanja postopka predhodnega nadzora iz člena 108(3) PDEU, predmet tega postopka ali ne (sodbi z dne 18. julija 2007, Lucchini, C-119/05, EU:C:2007:434, točka 50, in z dne 26. oktobra 2016, DEI in Komisija/Alouminion tis Ellados, C-590/14 P, EU:C:2016:797, točka 98). Tako je nacionalno sodišče lahko privedeno do tega, da presoja, ali se za državno pomoč uporablja sistem odstopanja za pomoči *de minimis*, za katere ne velja obveznost priglasitve iz tega člena 108(3).
- 92 V obravnavanem primeru predložitveno sodišče sprašuje o uporabi Uredbe št. 1407/2013 v sporih o glavni stvari zaradi nizkih zneskov, ki jih je prvostopenjsko sodišče prisodilo tožečim strankam v postopkih v glavni stvari, in sicer zneska 3.406,63 EUR oziroma zneska 662,26 EUR. Vendar je treba na podlagi člena 5(2) te uredbe zgornjo mejo pomoči *de minimis* presojati glede na že dodeljene pomoči „za iste upravičene stroške“ ali iz naslova „istega ukrepa financiranja tveganja“. Kot pa je navedeno v točkah 63 in 67 te sodbe, zneski, dodeljeni tožečima strankama v postopkih v glavni stvari, ustrezajo popravku skupnega zneska že prejetih zneskov, ki ga ti še zahtevata za obdobje med letoma 2006 in 2008 na podlagi člena 30(1) zakona o trgu električne energije. Zato je treba ob predpostavki, da gre za državno pomoč, naravo *de minimis* pomoči iz postopkov v glavni stvari presojati glede na skupni znesek že prejetih zneskov in zneskov, ki sta jih tožeči stranki v postopkih v glavni stvari še zahtevali na tej podlagi za referenčno obdobje.
- 93 Na osmo vprašanje za predhodno odločanje je torej treba odgovoriti, da je treba Uredbo št. 1407/2013, zlasti njen člen 5(2), razlagati tako, da je treba spoštovanje praga *de minimis*, določenega v členu 3(2) te uredbe, presojati glede na znesek pomoči, ki se zahteva iz naslova upoštevne nacionalne ureditve, skupaj z zneskom že prejetih izplačil v referenčnem obdobju iz naslova te ureditve.

Deveto in deseto vprašanje

- 94 Predložitveno sodišče z devetim in desetim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(b) in (c) Uredbe 2015/1589 razlagati tako, da je treba, če zneski, ki sta jih zahtevali tožeči stranki v postopkih v glavni stvari, ustrezajo državnim pomoči, te pomoči opredeliti kot „nove“ ali „obstoječe“ v smislu te določbe. Predložitveno sodišče želi zlasti izvedeti, ali bi bilo te zneske mogoče šteti za „obstoječo pomoč“ na podlagi člena 1(b)(iv) Uredbe 2015/1589.
- 95 Kot je navedeno v točkah od 62 in 63 te sodbe, zneski, ki jih zahtevata tožeči stranki v postopkih v glavni stvari, pomenijo del tarifne ugodnosti, za katero menita, da se jima dolguje kot proizvajalkama električne energije iz obnovljivih virov energije na podlagi latvijskih predpisov, ki so veljali med letoma 2006 in 2008. Ti zneski so zato iste narave kot ta tarifna ugodnost.
- 96 Zato je vprašanje, ali je treba zneske iz postopka v glavni stvari opredeliti za „nove pomoči“ ali „obstoječe pomoči“, odvisno od vprašanja, katera od teh dveh opredelitev mora veljati za navedeno tarifno ugodnost, na katero se ti zneski nanašajo, če bi bilo treba to ugodnost opredeliti za „državno pomoč“.
- 97 Glede vprašanja pravne opredelitve dejstev spora o glavni stvari, za katero je izključno pristojno predložitveno sodišče, je treba opozoriti, da je Sodišče pristojno le, da temu sodišču poda elemente razlage določb prava Unije, ki jih bo to moralo uporabiti.
- 98 Člen 1(c) Uredbe 2015/1589 določa, da „nova pomoč“ pomeni „vsako pomoč, to je sheme pomoči ali individualno pomoč, ki ni veljavna [obstoječa] pomoč, vključno s spremembami veljavne [obstoječe] pomoči“. Tako je treba za to, da bi se državna pomoč štela za „novo pomoč“, dokazati, da ni „veljavna [obstoječa] pomoč“ v smislu člena 1(b) Uredbe 2015/1589, ki razlikuje več kategorij obstoječih pomoči.
- 99 Na prvem mestu, člen 1(b)(i) Uredbe 2015/1589 kot „obstoječo pomoč“ opredeljuje „sheme pomoči in individualno pomoč, ki se je začela izvajati pred začetkom veljavnosti [Pogodbe DEU] in se še vedno uporablja“.
- 100 V zvezi s tem je treba spomniti, da je bila tarifna ugodnost za proizvajalce hidroelektrične energije, uvedena s členom 40(1) energetskega zakona pred pristopom Republike Latvije k Uniji, podaljšana s členom 30(1) zakona o trgu električne energije.
- 101 Vendar, kot je razvidno iz besedila člena 1(b)(i) Uredbe 2015/1589, se ta določba uporablja „brez poseganja v [...] Dodatek k Prilogi IV k [Aktu o pristopu]“. Iz točke 3(1), drugi pododstavek, te priloge IV pa je razvidno, da se vsi ukrepi, ki pomenijo državno pomoč in ki se po datumu pristopa še vedno uporabljajo, štejejo za novo pomoč, razen če so bili izvedeni pred 10. decembrom 1994, so zajeti v Dodatku k zgoraj navedeni prilogi IV ali so bili priglašeni Komisiji, ne da bi ta podala ugovore zaradi resnih dvomov o združljivosti teh ukrepov z notranjim trgom.
- 102 V obravnavanem primeru upoštevna nacionalna ureditev ni navedena v Dodatku k Prilogi IV k Aktu o pristopu, iz predloga za sprejetje predhodne odločbe pa tudi ni razvidno, da bi se izvajala pred 10. decembrom 1994 ali da bi bila Komisiji priglašena kot shema pomoči.

- 103 V teh okoliščinah tarifne ugodnosti, ki je bila uvedena z energetskega zakonom in podaljšana z zakonom o trgu električne energije, če je ta državna pomoč, ni mogoče opredeliti za „obstoječo pomoč“ v smislu člena 1(b)(i) Uredbe 2015/1589, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.
- 104 Drugič, člen 1(b)(ii) in (iii) Uredbe 2015/1589 kot „obstoječo pomoč“ določa „odobreno pomoč, to je sheme pomoči in individualno pomoč, ki sta jo odobrila Komisija ali Svet“ ali „za katero se šteje, da je bila odobrena“ s strani Komisije. Iz predloga za sprejetje predhodne odločbe pa je razvidno, da niti Svet niti Komisija nista odobrila tarifne ugodnosti iz postopka v glavni stvari in da je tudi ni mogoče šteti za odobreno s strani Komisije, ker ji ni bila priglašena. Zato te ugodnosti, če jo je treba opredeliti za državno pomoč, prav tako ni mogoče šteti za „obstoječo pomoč“ v smislu člena 1(b)(ii) in (iii) Uredbe 2015/1589, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.
- 105 Na tretjem mestu, na podlagi člena 1(b)(iv) Uredbe 2015/1589 je „veljavna [obstoječa] pomoč“ tudi „pomoč, za katero se šteje, da je veljavna [obstoječa] v skladu s členom 17 [Uredbe št. 2015/1589]“.
- 106 Člen 17(1) Uredbe št. 2015/1589 določa, da za pooblastilo Komisije zahtevati vračilo pomoči velja desetletni zastaralni rok. V skladu z odstavkom 2 tega člena začne zastaralni rok teči na dan, ko je nezakonita pomoč dodeljena upravičencu kot individualna pomoč ali kot pomoč v okviru sheme pomoči, in vsak ukrep, ki ga v zvezi z nezakonito pomočjo sprejme Komisija ali država članica na zahtevo Komisije, tek tega roka pretrga. Poleg tega se v skladu z odstavkom 3 navedenega člena kakršna koli pomoč, pri kateri je zastaralni rok potekel, šteje za obstoječo pomoč (sodba z dne 26. aprila 2018, ANGED, C-233/16, EU:C:2018:280, točka 79).
- 107 Predložitveno sodišče za presojo, ali je zneske, ki jih zahtevata tožeči stranki v postopkih v glavni stvari, mogoče opredeliti za „obstoječe pomoči“ v smislu člena 1(b)(iv) Uredbe 2015/1589, Sodišče v desetem vprašanju za predhodno odločanje sprašuje, ali bi bilo treba začetek teka zastaralnega roka iz člena 17(1) Uredbe 2015/1589 določiti na datum uvedbe tarifne ugodnosti, ki jo tožeči stranki v postopkih v glavni stvari zahtevata, ali na datum dejanskega plačila iz tega naslova v njuno korist.
- 108 V zvezi s tem iz člena 17(2) te uredbe izhaja, da ta določba določitev datuma začetka teka desetletnega zastaralnega roka veže na datum dodelitve pomoči upravičencu, in ne na datum sprejetja sheme pomoči (glej v tem smislu sodbo z dne 8. decembra 2011, France Télécom/Komisija, C-81/10 P, EU:C:2011:811, točka 81).
- 109 Poleg tega je treba za izračun tega zastaralnega roka šteti, da je bila zadevna pomoč upravičencu dodeljena šele na dan, ko mu je dejansko dodeljena (sodba z dne 8. decembra 2011, France Télécom/Komisija, C-81/10 P, EU:C:2011:811, točka 82).
- 110 Namen člena 17 Uredbe št. 2015/1589 je namreč določiti rok, v katerem lahko Komisija zahteva vračilo nezakonito izplačane pomoči. Zato začetek teka tega roka ne more biti določen na datum pred datumom izplačila nezakonite pomoči.
- 111 V obravnavanem primeru, kot je navedeno v točki 67 te sodbe, zneski, ki jih zahtevata tožeči stranki v postopkih v glavni stvari, ustrezajo delu tarifne ugodnosti, za katerega menita, da jima pripada na podlagi latvijske ureditve, ki je veljala med letoma 2006 in 2008, in ki jima ni bil izplačan sočasno s preostankom te ugodnosti. Ker pa ti zneski dejansko niso bili izplačani, iz prejšnje točke izhaja, da zastaralni rok iz člena 17 Uredbe 2015/1589 v zvezi z njimi ni začel teči. Res je, da je Administratīvā apgabaltiesa (regionalno upravno sodišče) ugodilo predlogom tožečih strank v postopkih v glavni stvari v višini 3.406,63 EUR oziroma 662,26 EUR. Vendar, kot je

- generalni pravobranilec opozoril v točki 87 sklepnih predlogov, je bilo v sodbah tega sodišča določeno zadržanje njihove izvršitve do priglasitve zadevnih pomoči in do poznejšega sklepa Komisije v zvezi z njimi. Zato do dejanske dodelitve teh pomoči, torej plačila prisojenih zneskov, še ni prišlo, zaradi česar zastaralni rok iz člena 17(1) Uredbe 2015/1589 še ni začel teči niti se *a fortiori* ni iztekel.
- 112 Zato pogoji iz člena 1(b)(iv) Uredbe 2015/1589 niso izpolnjeni, tako da zneskov iz postopkov v glavni stvari, če bi jih bilo treba opredeliti kot ukrepe pomoči, ni mogoče šteti za „obstoječ[e] pomoč[i]“ v smislu te določbe.
- 113 Na četrtem mestu, „veljavna [obstoječa] pomoč“ v smislu člena 1(b)(v) Uredbe 2015/1589 je tudi vsaka pomoč, ki se šteje za tako, „ker je mogoče ugotoviti, da takrat, ko se je začela izvajati, ni bila pomoč, pozneje pa je postala pomoč zaradi razvoja notranjega trga in je država članica ni spremenila“. V tej določbi je pojasnjeno, da „če nekateri ukrepi postanejo pomoč zaradi liberalizacije dejavnosti po pravu Unije, se takšni ukrepi ne štejejo kot veljavna [obstoječa] pomoč po datumu, določenem za liberalizacijo“.
- 114 Poudariti je treba, da v predlogu za sprejetje predhodne odločbe ni omenjena možnost, da bi ureditev, uvedena v korist električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, postala pomoč za razvoj notranjega trga. Poleg tega, kot je razvidno iz točke 54 te sodbe, opredelitev za „državno pomoč“ ne zahteva, da je bil trg električne energije predhodno popolnoma liberaliziran.
- 115 Zato je treba ugotoviti, da zneski, ki jih zahtevata tožeči stranki v postopkih v glavni stvari, če bi jih bilo treba opredeliti za državno pomoč, prav tako ne pomenijo „obstoječe pomoči“ v smislu člena 1(b)(v) Uredbe 2015/1589.
- 116 Glede na prej navedene preudarke je treba na deveto in deseto vprašanje za predhodno odločanje odgovoriti, da je treba člen 1(b) in (c) Uredbe 2015/1589 razlagati tako, da je treba, ker državna pomoč ne ustreza nobeni kategoriji obstoječih pomoči iz člena 1(b) te uredbe, to pomoč, vključno z delom te pomoči, katerega izplačilo se zahteva pozneje, opredeliti za „novo pomoč“ v smislu člena 1(c) navedene uredbe.

Enajsto vprašanje

- 117 Predložitveno sodišče z enajstim vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu sprašuje, ali je treba člen 108(3) PDEU, člen 2(1) in člen 3 Uredbe 2015/1589 razlagati tako, da lahko nacionalno sodišče ugotovi predlogu za izplačilo zneska, ki ustreza novi pomoči, ki ni bila priglašena Komisiji, pod pogojem, da to pomoč zadevni nacionalni organi predhodno ustrezno priglasijo Komisiji in da ta da soglasje v zvezi s tem ali se šteje, da ga je dala.
- 118 Namen tega vprašanja je omogočiti predložitvenemu sodišču, da presodi združljivost sodb Administratīvā apgabaltiesa (regionalno upravno sodišče), ki so zdaj predmet kasacijske pritožbe, z določbami prava Unije, navedenimi v prejšnji točki. Kot je bilo namreč navedeno v točki 28 te sodbe, je to sodišče s tema sodbama delno ugodilo predlogom družb DOBELES HES in GM ter regulativnemu organu naložilo, naj jima plača 3.406,63 EUR oziroma 662,26 EUR, pod pogojem, da Komisija sprejme sklep o odobritvi teh pomoči ali se šteje, da ga je sprejela.

- 119 Iz sodne prakse Sodišča je razvidno, da je naloga, ki je v pravu Unije dodeljena nacionalnim sodiščem v okviru izvajanja sistema nadzora državnih pomoči, zlasti obveznost – če ta sodišča ugotovijo, da bi zadevni ukrep moral biti priglašen Komisiji – da preverijo, ali je zadevna država članica to obveznost izpolnila, in če je ni, da ta ukrep razglasijo za nezakonit (glej v tem smislu sodbo z dne 19. marca 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, točka 68).
- 120 Nacionalna sodišča morajo izpeljati vse posledice kršitve člena 108(3) PDEU v skladu s svojim nacionalnim pravom (glej v tem smislu sodbo z dne 19. marca 2015, OTP Bank, C-672/13, EU:C:2015:185, točka 69).
- 121 Če nacionalno sodišče odloča o zahtevku za izplačilo nezakonite pomoči, ker ta ni bila priglašena Komisiji, mora torej naloga nadzora nad državnimi pomočmi, ki je s pravom Unije zaupana temu sodišču, načeloma voditi do zavrnitve tega zahtevka.
- 122 Vendar lahko odločba nacionalnega sodišča, s katero je bilo toženi stranki naloženo izplačilo zadevne pomoči, vendar pod pogojem, da jo zadevni nacionalni organi predhodno priglasijo Komisiji in da ta institucija da soglasje ali se šteje, da ga je dala, tudi preprečuje, da bi bila nova pomoč izplačana v nasprotju s členom 108(3) PDEU ter členom 2(1) in členom 3 Uredbe 2015/1589.
- 123 Člen 108(3) PDEU ter člen 2(1) in člen 3 Uredbe 2015/1589 je zato treba razlagati tako, da lahko nacionalno sodišče ugodi zahtevku za izplačilo zneska, ki ustreza novi pomoči, ki ni bila priglašena Komisiji, pod pogojem, da to pomoč zadevni nacionalni organi predhodno ustrezno priglasijo tej instituciji in da ta institucija da soglasje v zvezi s tem ali se šteje, da ga je dala.

Dvanajsto vprašanje

- 124 Predložitveno sodišče z dvanajstim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da je za presojo, ali imajo zneski naravo „državne pomoči“ v smislu te določbe, upoštevno, da se ti zneski zahtevajo od javnega organa, ki je ločen od tistega, ki je načeloma zavezan, da jih izplača na podlagi zadevne nacionalne ureditve, in katerega proračun je namenjen zgolj zagotavljanju njegovega delovanja.
- 125 Iz člena 107(1) PDEU izhaja, da obstoj državne pomoči ni odvisen od subjekta, ki je odgovoren za njeno izplačilo na podlagi nacionalnega prava, temveč od državnega vira sredstev, iz katerih se zadevna pomoč odtegne. V zvezi s tem je zlasti nepomembno, ali ima oseba, odgovorna za dodelitev zadevne ugodnosti, javni ali zasebni status ali pa je v skladu z nacionalnim pravom zakonsko samostojna (glej v tem smislu sodbo z dne 9. novembra 2017, Komisija/TV2/Danmark, C-656/15 P, EU:C:2017:836, točki 44 in 45).
- 126 Tako na opredelitev ugodnosti kot državne pomoči ne more vplivati okoliščina, da se del te ugodnosti, ki ga subjekt, ki je načeloma pristojen za to v skladu z nacionalnim pravom, ne izplača, v okviru sodnega postopka zahteva od ločenega javnega organa.
- 127 Zato je treba na dvanajsto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 107(1) PDEU razlagati tako, da za presojo, ali imajo zneski naravo „državne pomoči“ v smislu te določbe, ni pomembno, da se ti zneski zahtevajo od javnega organa, ki je ločen od tistega, ki je načeloma zavezan, da jih izplača na podlagi zadevne nacionalne ureditve, in katerega proračun je namenjen zgolj za zagotovitev njegovega delovanja.

Trinajsto vprašanje

- 128 Predložitveno sodišče s trinajstim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali Direktiva 2002/20 lahko nasprotuje „morebitni odškodnini“ v korist tožečih strank v postopkih v glavni stvari s strani regulativnega organa.
- 129 Poudariti je treba, kot je to storil generalni pravobranilec v točki 100 sklepnih predlogov, da se ta direktiva, ki se nanaša na trg elektronskih komunikacij, ne uporablja za sektor električne energije.
- 130 Iz tega sledi, da trinajsto vprašanje očitno ni koristno za rešitev sporov o glavni stvari in zato v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 47 te sodbe, ni dopustno.

Stroški

- 131 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Člen 107(1) PDEU je treba razlagati tako, da nacionalna ureditev, ki pooblaščenemu podjetju za distribucijo električne energije nalaga nakup električne energije, proizvedene iz obnovljivih virov energije, po ceni, ki je višja od tržne, in ki določa, da se dodatni stroški, ki iz tega izhajajo, financirajo z obvezno dajatvijo, ki jo nosijo končni odjemalci, ali ki določa, da sredstva, ki služijo za financiranje teh dodatnih stroškov, stalno ostanejo pod javnim nadzorom, pomeni poseg „iz državnih sredstev“ v smislu te določbe.**
- 2. Člen 107(1) PDEU je treba razlagati tako, da opredelitev ugodnosti za „državno pomoč“ v smislu te določbe ni pogojena s tem, da je bil zadevni trg predhodno popolnoma liberaliziran.**
- 3. Člen 107(1) PDEU je treba razlagati tako, da kadar je z nacionalno ureditvijo uvedena „državna pomoč“ v smislu te določbe, plačilo zneska, ki se na podlagi te ureditve zahteva pred sodiščem, prav tako pomeni tako pomoč.**
- 4. Člen 107(1) PDEU je treba razlagati tako, da je treba, kadar nacionalna ureditev, ki uvaja zakonsko pravico do povečanega plačila za električno energijo, proizvedeno iz obnovljivih virov energije, pomeni „državno pomoč“ v smislu te določbe, zahtevke pred sodiščem za pridobitev celotne ugodnosti iz naslova te pravice šteti za zahtevke za plačilo neprejetega dela te državne pomoči, in ne za zahtevke, naj sodišče, ki o zadevi odloča, prisodi ločeno državno pomoč.**
- 5. Uredbo Komisije (EU) št. 1407/2013 z dne 18. decembra 2013 o uporabi členov 107 in 108 [PDEU] pri pomoči *de minimis*, zlasti njen člen 5(2), je treba razlagati tako, da je treba spoštovanje praga *de minimis*, določenega v členu 3(2) te uredbe, presojati glede na znesek pomoči, ki se zahteva iz naslova upoštevne nacionalne ureditve, skupaj z zneskom že prejetih izplačil v referenčnem obdobju iz naslova te ureditve.**

6. Člen 1(b) in (c) Uredbe Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 [PDEU] je treba razlagati tako, da je treba, ker državna pomoč ne ustreza nobeni kategoriji obstoječih pomoči iz člena 1(b) te uredbe, to pomoč, vključno z delom te pomoči, katerega izplačilo se zahteva pozneje, opredeliti za „novo pomoč“ v smislu člena 1(c) navedene uredbe.
7. Člen 108(3) PDEU ter člen 2(1) in člen 3 Uredbe Sveta (EU) 2015/1589 z dne 13. julija 2015 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 108 [PDEU] je treba razlagati tako, da lahko nacionalno sodišče ugodi zahtevku za izplačilo zneska, ki ustreza novi pomoči, ki ni bila priglášena Evropski komisiji, pod pogojem, da to pomoč zadevni nacionalni organi predhodno ustrezno prigrášijo tej instituciji in da ta institucija da soglasje v zvezi s tem ali se šteje, da ga je dala.
8. Člen 107(1) PDEU je treba razlagati tako, da za presojo, ali imajo zneski naravo „državne pomoči“ v smislu te določbe, ni pomembno, da se ti zneski zahtevajo od javnega organa, ki je ločen od tistega, ki je načeloma zavezan, da jih izplača na podlagi zadevne nacionalne ureditve, in katerega proračun je namenjen zgolj za zagotovitev njegovega delovanja.

Podpisi